L-äänteen harjoitteluohjeet 5-6-vuotiaiden lasten vanhemmille

Säännöllisyys
Harjoitelkaa mielellään päivittäin, n. 5 minuuttia kerrallaan. Kerran viikossa harjoittelu, vaikka se olisi puolikin tuntia, ei auta. Vältä jatkuvaa lapsen puheen korjaamista, etenkin jos äännevirhe harmittaa häntä.

Harjoitelkaa oikein
Uuden äänteen opettelu on joskus hidasta ja vaatii pitkäjänteisyyttä. Seuraa, että lapsesi sanoo harjoituksen mallin mukaisesti oikein. Tavoiteltu äänne ei vahvistu virheellisellä harjoittelulla. On tärkeää, että aikuinen ja lapsi harjoittelevat yhdessä. Lapsen on tärkeää saada mallia ja palautetta harjoittelusta aikuiselta. Harjoittelu sujuu yleensä parhaiten kahden kesken rauhallisessa tilanteessa.

Kannusta ja palkitse, älä moiti
Anna myönteistä palautetta onnistumisesta ja yrittämisestä. Älä takerru virheisiin. Harjoittelu on hauskempaa, kun se tehdään leikin varjolla eikä liian tosissaan. Joskus lapset motivoituvat harjoittelemaan entistä innokkaammin esim. harjoittelupäiväkirjan tai tarrapalkinnon avulla.

Luovuus
Tämän vihkosen harjoitukset ovat ideoita, joita voitte soveltaa ja liittää arkipäivän tilanteisiin, peleihin ja leikkeihin.

L:n oppimisen vaiheet

1. **Missä sanoissa kuuluu L**
2. **Kielen liikkeet tutuiksi, L-äänteen tuottopaikka**
3. **L-äänne tavuissa**
4. **L-äänne sanoissa ja lauseissa**
5. **L-äänteen vakiinnuttaminen puheeseen**

Kuvat: Papunet

1. Missä sanoissa kuuluu L

Mietitään, missä sanoissa L kuuluu (tätä voi harjoitella esim. muistipelissä, automatkoilla tai kauppakassia purkaessa). Leikataan lehdistä kuvia, joiden nimissä kuuluu L. Kuuluuko L sanan alussa, keskellä vai lopussa? Aikuinen sanoo sanat lapselle, aluksi voi hieman liioitella L:n tuottoa, jotta lapsen on helpompi kuulla äänne myös sanan keskeltä.

Merkitse L-sanat laittamalla kuvan päälle nappi tai legopalikka.



2. Kielen liikkeet tutuiksi, L-äänteen tuottopaikka

Kielen liikkeisiin tutustuminen on hyödyllistä, jotta lapsi saa kokemuksen suun liikkeiden hallinnasta (ks. harjoituksia seuraavalta sivulta). Harjoituksissa pyritään kielen ja leuan liikkeiden eriytymiseen. Kun liikutetaan kieltä, leuka ei saisi liikkua mukana. Leuasta voi pitää kevyesti kiinni tarvittaessa. Katsotaan peilistä kielen liikkeitä.

L:n koti

L-äänteessä kieli nostetaan leveänä ylähampaiden taakse hammasvallille ja pudotetaan se rennosti suun pohjalle. Vain kieli liikkuu, huulet ja leuka pysyvät paikoillaan. Leuan paikallaan pitämisessä auttaa aluksi myös jäätelötikku, jonka voi laittaa toiselle puolelle poskihampaiden väliin kapeat reunat kohti hampaita ja purra hampaat tikkua vasten, tällöin hampaiden väliin jää väkisin n. 1-2 cm rako ja kielen liikuttaminen ilman leuan liikettä onnistuu helpommin.

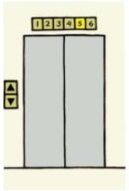
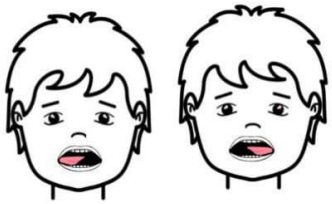
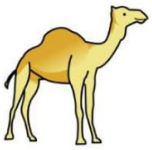
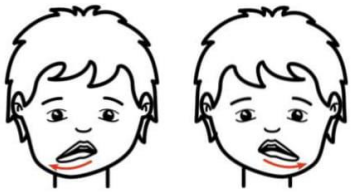
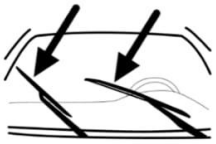
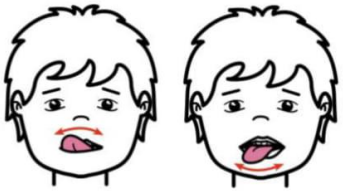
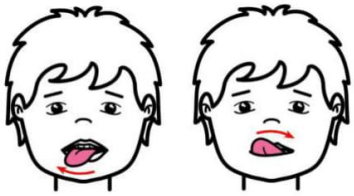
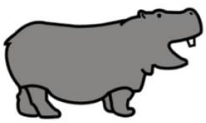
Käytetään L:n ääntymäpaikan hakemisen apuna mielikuvia, kuten vesipisaroiden tippuminen räystäältä tai lehden putoaminen puusta.



Tuntumaa L-äänteeseen voi etsiä

- rullaamalla kieli ylähampaiden taakse ja leväyttämällä se auki
- lärpättelemällä kielellä ensin ylähuuleen, sitten ylähampaisiin ja lopuksi ylähampaiden taakse hammasvallille

Kun oikea ääntymäpaikka on löytynyt, yritä tuottaa ääntä samalla, kun kieli on oikeassa paikassa. Ilma virtaa kielen laitojen yli. Voit tuottaa ensin pelkkää pitkää LLLL-äännettä ja toistella sitä.

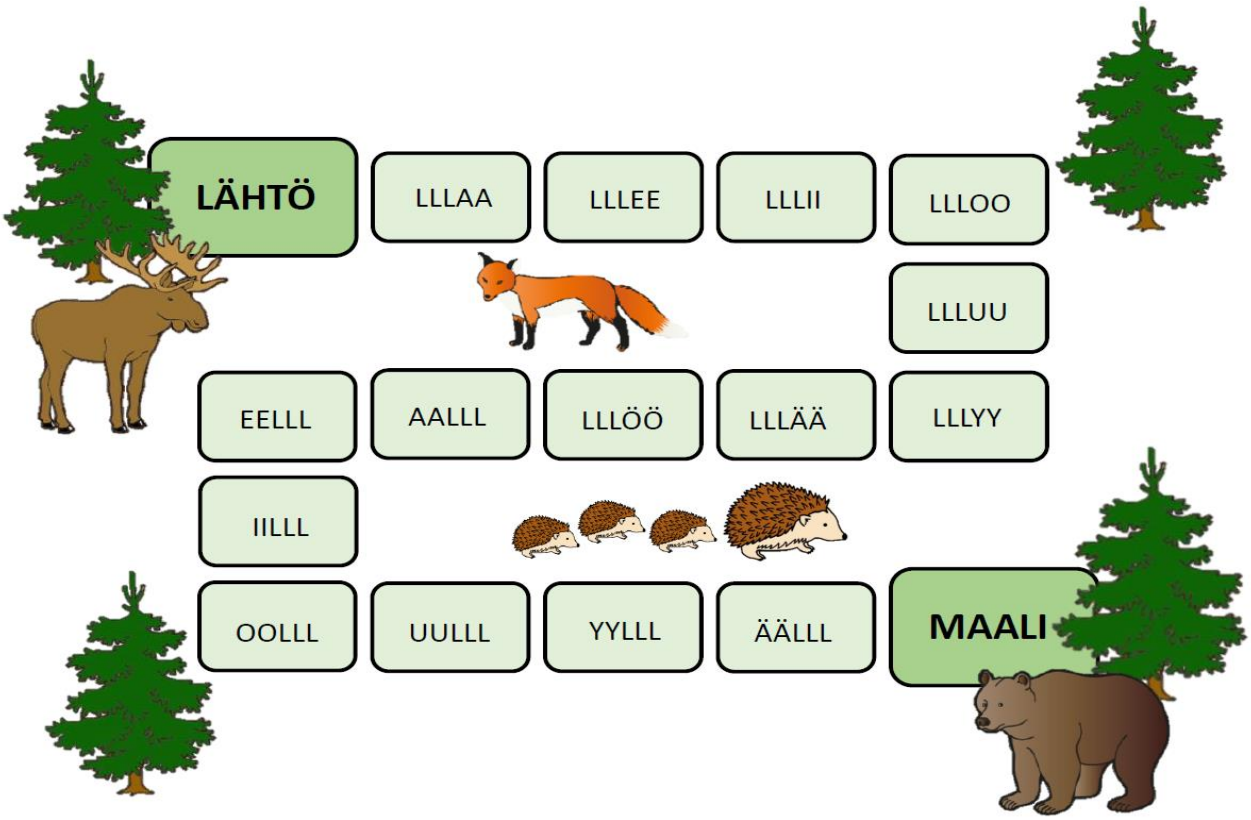
	**HISSI:** Avaa suu, nosta kieli yläetuhampaiden taakse ja laske takaisin. Pidä leuka paikallaan!	
	**SAMMAKKO:** Avaa suu, nosta kieli ylähuulen päälle kohti nenää ja laske takaisin. Pidä leuka paikallaan!	
	**HEILURIKELLO:** Avaa suu ja liikuta kieltä suupielestä toiseen. Pidä leuka paikallaan!	
	**KAMELI:** Liikuta leukaa sivulta toiselle. Pidä kieli paikallaan suun pohjalla!	
	**TUULILASINPYYHKIJÄT:** Avaa suu, pyyhi kielellä ylä- ja alahuuli edestakaisin. Pidä suu vähän auki ja leuka paikoillaan!	
	**KELLO:** Avaa suu. Aloita toisesta suupielestä, nuolaise molemmat huulet kellon viisarien tapaan. Pidä leuka paikoillaan!	
	**VIRTAHEPO:** Avaa suu, nosta kielenkärki yläetuhampaiden taakse. Laita hampaat yhteen, avaa suu uudelleen siten, että kielenkärki pysyy yläetuhampaiden takana.	

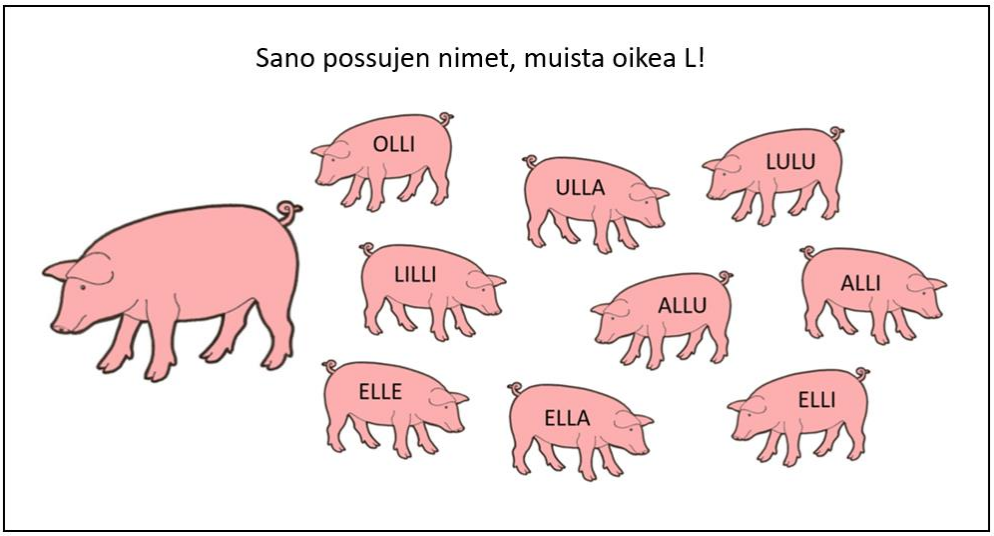
Kuvat: Papunet

3. L-äänne tavuissa

Kun L-äänteen tuottaminen onnistuu, voi siihen yhdistää vokaalin (ennen L:ää tai sen perään). L:n ja vokaalin voi aluksi tuottaa pitkinä ja liioiteltuina. Muista L:n oikea ääntymäpaikka ja pidä leuka paikoillaan L:n tuotossa, vain kieli liikkuu!

Kun tavujen tuottaminen onnistuu, voi kokeilla tavusarjoja (esim. LALLALLAA, LÄLLÄLLÄÄ jne.).

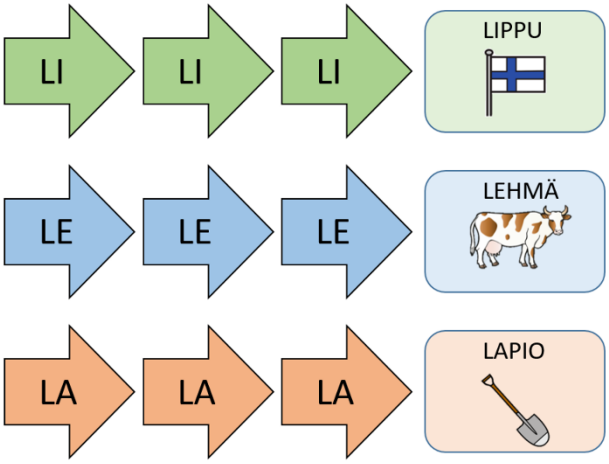


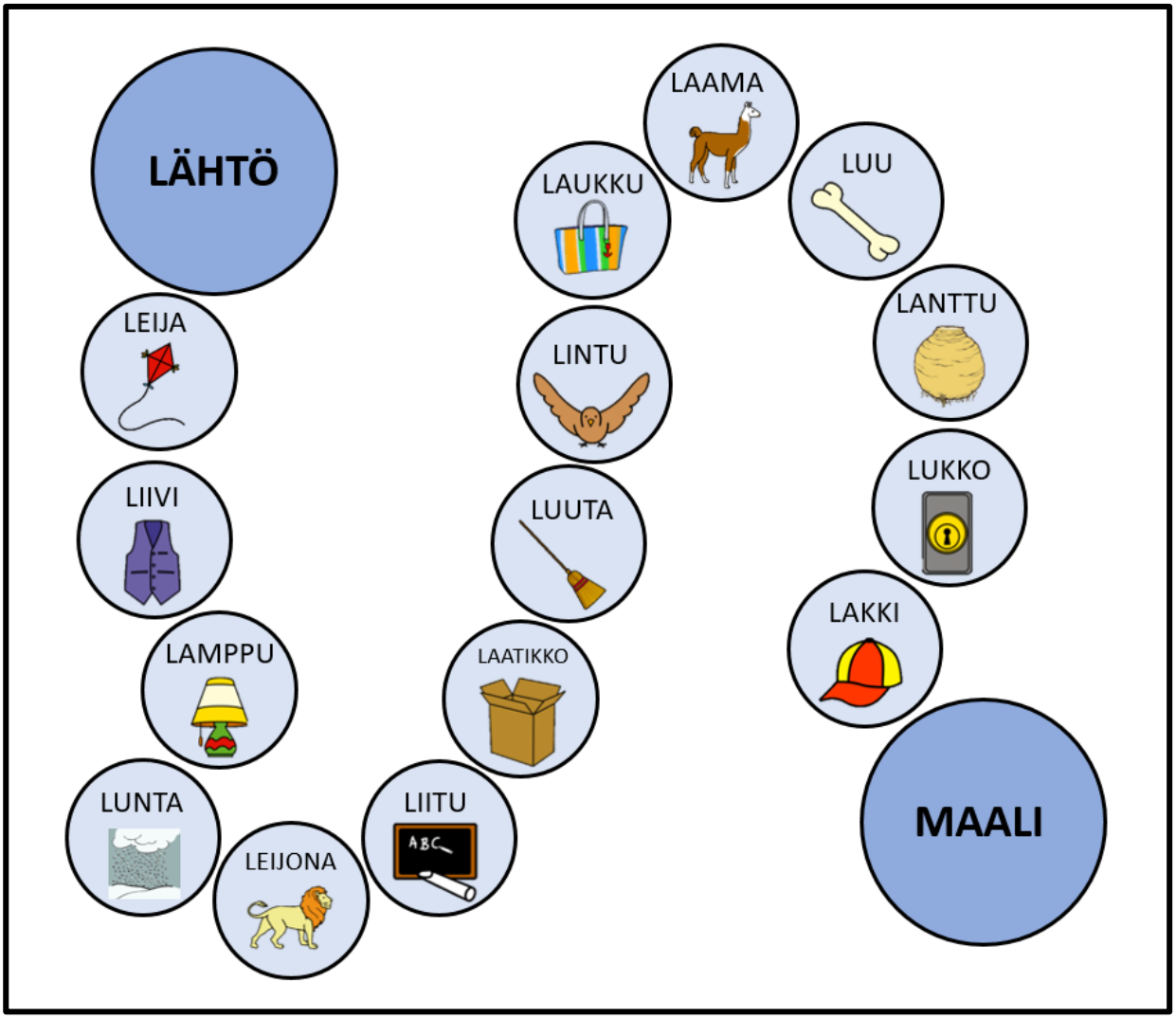


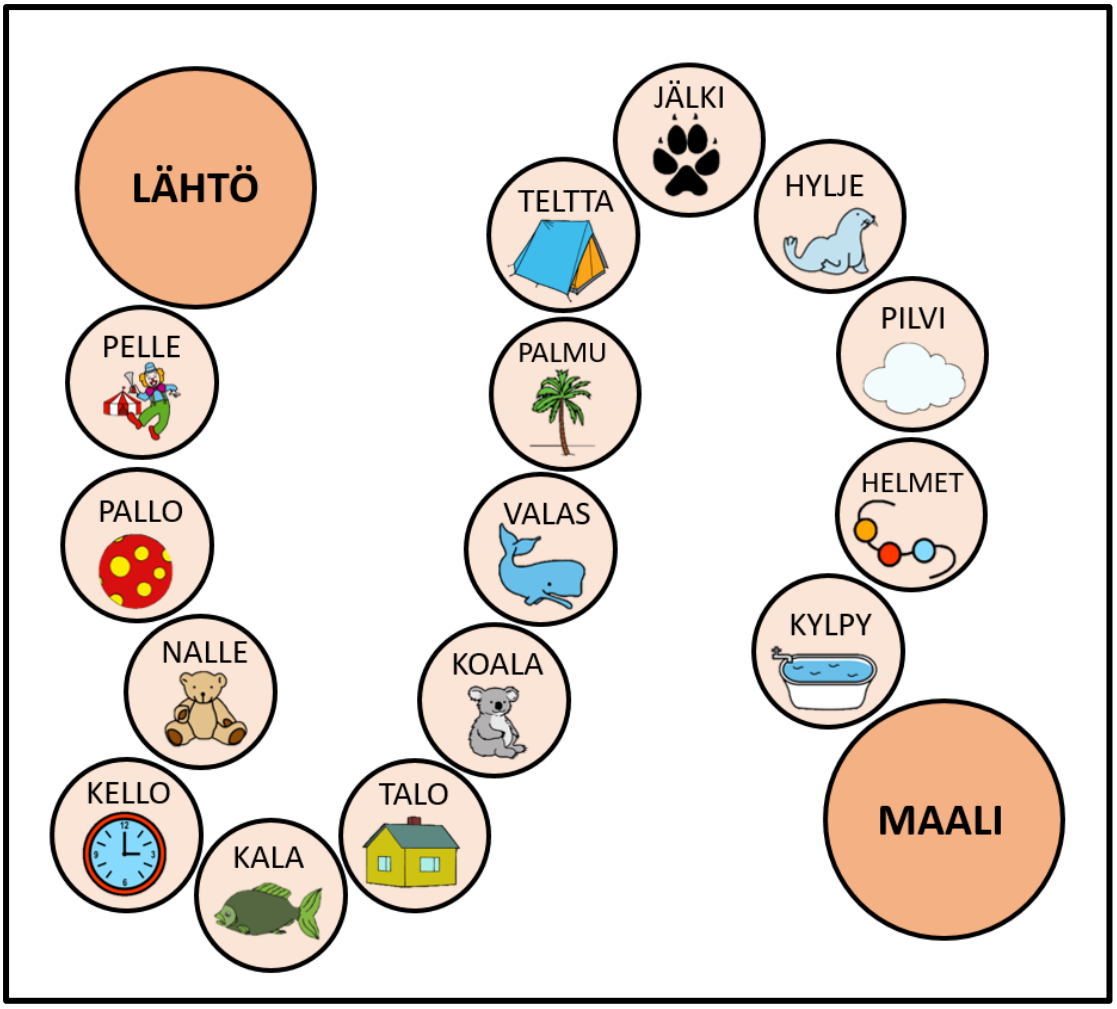
4. L-äänne sanoissa ja lauseissa

Kun L alkaa sujua tavuissa, voi sen tuottoa yrittää sanoissa. Sanan alussa olevan L:n tuotto on helpompaa kuin sanan keskellä olevan, ja harjoittelu kannattaa aloittaa L-alkuisista sanoista.

Jos sanan keskellä olevan L-äänteen tuottaminen on vaikeaa, voi sanat tavuttaa ja sanoa hitaasti, jotta L:n tuottoon on helpompi keskittyä (esim. KAA-LI, PA-LO-AU-TO).







<u>Sano lauseet, muista käyttää oikeaa L:ää!</u>

1. Lautanen on likainen.
2. Kimaltavat lumihiutaleet leijailevat taivaalta.
3. Pöllö on villieläin.
4. Kalle kylvi lanttua pellolle.
5. Alli kelluu altaassa.
6. Iloiset pollet köllöttävät tallissa.
7. Jalkapallo lensi pelialueen ulkopuolelle.

5. L-äänteen vakiinnuttaminen puheeseen

L-äänteen oppimisen jälkeen ei voi välttämättä olettaa, että lapsi oppisi heti käyttämään uutta äännettä puheessaan. Keskitytään opitun äänteen käyttämiseen ensin yhteisesti sovituissa tilanteissa, esimerkiksi pelatessa, leikkiessä, automatkalla jne. Tällöin aikuinen muistuttaa, mikäli oikea L unohtuu. Aina tavoiteltu L-äänne ei harjoittelusta huolimatta löydy.

